

Samtal om den kristna tron

Studieplan till boken *Jesus, min Herre och min Gud* av Bo Brander (Artos 2017).

Studieplanen är sammanställd av Gunnar Weman.

Några enkla studieanvisningar

Grundboken *Jesus, min Herre och min Gud* är en undervisning om den kristna tron utifrån den apostoliska trosbekännelsen. Det är nu studiegruppens uppgift att vid sina samlingar samtala om den kristna trons innehåll med hjälp av bokens framställning.

Studieplanen följer i all enkelhet bokens olika kapitel och lyfter fram en del samtalsfrågor. Ibland har de helt naturligt karaktären av ett enkelt bibelstudium. Frågorna är hur som helst tänkta såsom hjälp för samtalet. Har deltagarnas läsning av Grundbokens olika avsnitt aktualiserat andra frågeställningar, så tag dem i första hand!

Studieförbundet Sensus gläder sig naturligtvis om studiegruppens ledare rapporterar om gruppens verksamhet – man kan googla sig fram på Sensus' olika länsadresser för att på enklast möjliga sätt nå rätt mottagare!

I. Tro och liv i vår tid (Grundboken sid 9–35)

1. I bokens förord kallar Brander aposteln Tomas ord inför den uppståndne Herren såsom ”den mest överlåtna och förundrade bekännelsen till Jesus” som finns i evangelierna (se hela textsammanhanget i Joh 20:24–31). Vad tänker samtalsgruppen om apostelns bekännelse? Är det någon i gruppen som har någon liknande upplevelse av ett möte med Herren Jesus?
2. Grundboken nämner (sid 13) att gudstjänstdeltagandet under de senaste 20 åren gått ner med mer än hälften. Vilka konsekvenser kan denna minskning få för den kristna trons ställning i vårt samhälle och bland människor i allmänhet – och kanske än mer i den svenska kyrkans församlingar?
3. Brander talar om kyrkans ”enorma erfarenhetshistoria” (sid 16). Vad betyder den för en kristen människas vardagsliv?
4. Grundboken nämner flera av den kristna trons ’storord’. Dit hör tveklöst rättfärdiggörelsen, nåden, helgelsen (sid 23 ff). Dessa ord samlas liksom upp i Jesu egen person. Han ”är” Guds avbild; vi är ”avsedda att bli det” – vad innebär denna inriktning för oss på Vägen (Apg 9:2)?
5. Brander hävdar att det måste vara möjligt att beskriva ”en gemensam kristen trostradition” (sid 35). Man kan med fog säga att det är ur det perspektivet, som författaren skrivit sin undervisning om den kristna trons innehåll. Blir det svårare eller mer angeläget för den enskilda människan att med Guds hjälp söka rätta in sin egen personliga tro utifrån denna kyrkans kateketiska tradition?

II. Vardagstro och vardagsliv (Grundboken sid 37–60)

1. Den avgörande frågan om vad 'tro' är anmäler sig på nytt. Brander citerar uttrycket om att kyrkans sanna lära är "Det som överallt, alltid och av alla har trots" (sid 37). Jämför uppmaningen om "att kämpa för den tro som en gång för alla har anförtrots de heliga" (Judas brev, vers 3). Vad betyder kyrkans samlade tradition för utformningen av den enskilda människans tro?
2. Samtala om begreppet 'tro' – om hur "mycket" man måste tro, eller om hur "litet" man kan tro. Är det så att säga stor eller liten tro, när aposteln Tomas lägger ner sina tvivel inför Herren Jesus och säger "Min Herre och min Gud"?
3. På vilket sätt kan trons tillväxt liknas vid en process, där det först handlar om att "ta emot tron", så "leva tron" och till sist också "föra den vidare"? Var befinner sig gruppens deltagare i detta avseende? I vilken utsträckning går de olika delarna mer eller mindre in i varandra?
4. Brander hänvisar (sid 43) till urkyrkans första, avgörande bekännelse "Jesus är Herre", så som vi möter dessa ord i Kristushymnen, Fil 2:11. För alla gudstjänstfirare är det nyttigt att se hur redan denna korta bekännelse har lovsångskaraktär; den är "Gud fadern till ära"! Vad betyder det att se hur trosbekännelsen i gudstjänstens sammanhang snarare är något av en lovsång – i stället för en bekännelse som så att säga måste presteras när tanken reser hinder?
5. Samtala övergripande om trosbekännelsens innehåll (sid 49 ff) – Gud såsom fader och allhärskare, glädjebudet om Jesus som Guds son (Mark 1:1) samt om Guds livgivande Ande. Vad betyder den heliga Anden för människans tillväxt i tro och förtröstan?

III. Gud och tron på Gud (Grundboken sid 61–83)

1. För att så att säga komma till rätta med frågan om tron på treenig Gud använder sig Brander av tre latinska termer – *notitia*, *assensus* och *fiducia* (sid 63). Den första står för ett slags baskunskap om Gud. Den andra för ett personligt instämmande i det som sägs om Gud. Den tredje handlar om människans förtröstan. På vilket sätt blandar människor lätt samman dessa tre begrepp? Vilket är det avgörande begreppet – om inte annat så med hänvisning till aposteln Tomas bekännelse?
2. Om tron blir en prestation, "en höjdhopsprestation", menar Brander att den lätt kan bli något "trosmässigt avtändande". Diskutera hur människor skall kunna befrias till en mer positiv, fruktbärande troshållning. Hur kan församlingens gudstjänstfirande hjälpa – och utrusta – enskilda människor framåt på det som kallas "Livets väg"?
3. Samtala om innebörden av en "erfarenhetsbaserad insikt" om vem Gud är. Ge gärna konkreta exempel – både genom personliga erfarenheter och från möten med Psaltarens psalmer.

4. På olika sätt är människan bunden av den här tiden med dess begränsningar, medan Gud fader är av evighet och därmed djupast sett är ”ett outsägligt mysterium” (sid 69). Vad betyder detta konstaterande för den enskilda människan och hennes tro på Gud som ’Fader vår’ / ’Vår Fader’? Vad innebär detta mystiska drag i Guds väsen för människans förtröstan på en närvarande, hörande och uppehållande Gud?
5. Människans tro på allsmäktig Gud provas inte minst när sjukdom, svårigheter, motgångar och död oundvikligen drabbar henne. Brander beskriver ondskan som upplevelsen av ”en kaotisk frånvaro av ett gudomligt kosmos” (sid 81). Hur kan en trons människa möta de svåra – och ofta omöjliga – varför-frågorna? Försök att i samtalsgruppen inbördes dela de erfarenheter, där deltagarna så att säga kommit vidare mitt i det svåra.

IV. Skapelsens Gud och människan (Grundboken sid 83–104)

1. Efter att Brander inledningsvis behandlat frågor om bland annat tro och förtröstan, fortsätter han att på olika sätt kommentera innehållet i den Apostoliska trosbekännelsen. Mot bakgrund av universums ofattbara storhet och skönhet framhåller han i Grundboken att modern naturvetenskaplig forskning inte behöver stå i strid med tron på himmelens och jordens Gud. Samtala utifrån denna ståndpunkt dels om att vetenskapliga upptäckter ”inte är ett hot mot tron på Gud”, dels om att den kristna tron ”fördjupar och förskönar det vetenskapliga vetandet” (sid 90). Vad betyder denna grundhållning för den enskilda människans livstolkning?
2. Om något av gudsligheten ligger nerlagd i varje människa (sid 92), vad betyder i så fall det för både samhällets och vårt personliga förhållande till skadade, utsatta och nergångna människor? Vad kan den egna gudstjänstfirande församlingen bidra med för att uttrycka en så tydlig diakonal omsorg som möjligt? Samtala om görandets innebörd mot bakgrund av Jesu ord om att ”Den som gör min himmelske faders vilja är min bror och syster och mor” (Matt 12:50)
3. Människan är skapad till Guds avbild med kallelsen att outgrundligt nog bli lika Gud (1 Mos 1:26). Samtidigt ser vi dagligen att hon är skapelsens stora problem när hon tar för sig av skapelsens tillgångar, som om hon inte alls är en förvaltare med redovisningsansvar. Vad innebär det att människan i sin vilshenhet förlorat själva livsinriktningen?
4. Brander hävdar att skapelsen är en ekologisk väv, där människans gudsförhållande ”är en ekologisk fråga” (sid 101). Skulle man därmed kunna säga att företrädare för olika miljö-rörelser är Guds medarbetare – låt vara på ett omedvetet eller medvetet sätt? Kan rent av ett engagemang för skapelsens fortsatta överlevnad vara ett uttryck för vägen tillbaka till himmelens och jordens Gud?
5. Samtala om hur Bibelns gyllene regel (Matt 7:12) kan – och bör – tillämpas ”på den underbara men sköra och hotade ekologiska väven” (sid 103). Vad innebär att i Jesu efterföljelse såsom förvaltare leva i en ”med-relation” till allt skapat?

VI. Jesus – Guds Son (Grundboken sid 105–129)

1. I detta avsnitt av Grundboken presenterar författaren hur Kristi kyrka äger en livsavgörande rikedom genom de fyra evangelierna. Tillsammans ger de den gudstjänstfirande församlingen bilder av Jesus såsom Guds Son. När han såsom Immanuel – ”det betyder: Gud med oss” (Matt 1:23) talar och handlar bland oss människor, gör han det på Gud faders vägnar. Samtala därför i gruppen om betydelsen av att vi har tillgång till just dessa fyra källor för att genom dem lära känna Jesus, Guds ende son, som Gud sände till världen för att den ”skulle räddas genom honom” (Joh 3:16–17).
2. Brander beskriver de fyra evangelisterna ”som väktare kring Lammet och tronen”. De skyddar med sina mänskliga ord den ”som de vittnar om och som de uppenbarar” (sid 110). Vad innebär det att vi genom evangeliernas berättelser och ord påtagligt möter himmelens verklighet här i vår egen tid?
3. Grundboken sammanfattar framställningen om Jesus såsom Guds Son genom att hävda att ”Evangeliernas Jesus är den kristna trons Jesus”. Det är denne Jesus, ”som blev föremål för kyrkans tro och bekännelse” (sid 126). Vad menar studiegruppen att denna centrala utsaga om Jesus betyder för den enskilda människans tro, för den lokala församlingens sätt att vara – och för församlingsprästens förkunnelse?
4. Jesus är ”helt och hållet Gud”. Han och Fadern är ”ett” (Joh 10:30). Den som hör Sonens ord möter således de ord, som uttrycker Faderns vilja. Vad innebär denna enhet mellan Fadern och Sonen för den människa som söker Gud? Kan man – såsom det ibland sägs – tro på Gud utan att tro på Jesus? Är detta möjligt utifrån det perspektiv, som evangelierna målar upp för den sökande människan?
5. Låt tankarna och kunskapen om Jesus såsom Guds Son leda över till ett personligt färgat samtal om vad Jesusgestalten betytt och betyder i den enskilda människans vardag. Brander summerar för sin del mötet med Jesus genom orden ”Ständigt droppade hans livgivande och förvandlande välsignelser in i människors djup” (sid 128).

VII. Jesus – vår Herre (Grundboken sid 130–170)

1. Gå till Missionsbefallningen, Matt 28:18–20, och sök formulera vilken makt Jesus har som vår Herre (jämför Grundboken sid 130 och sid 166 ff). När i sin egen historia talar Jesus med lärjungarna om denna sin ”makt”? Hur upplevde urkyrkans folk denna sändning – med sin grund i Herrens Jesu makt?
2. Hur håller Trosbekännelsen – och Grundboken – samman den grundläggande utsagan om att Jesus är både Guds Son och vår Herre?
3. Ibland brukar det sägas i debatten att Jesus såsom ’Herre’ är en alltför krävande och mäktig titel. Inte desto mindre är det enligt Skriften något av ett evangelium att den gudstjänstfirande församlingen kan tilltala Jesus som ’sin Herre’? Vad lägger studiegruppens deltagare in i begreppet ’Herre’?

4. Hur såg egentligen maktkampen ut, när Jesus stod inför landshövdingen Pontius Pilatus och Jesus som vår Herre sade ”Mitt rike hör inte till denna världen” (Joh 18:36–37)? På vilket sätt var Jesus ’Herre’, när han på korset besvarade den botfärdige rövarens bön med orden ”Sannerligen, redan idag skall du vara med mig i paradiset” (Luk 23:43)? Vad betyder dessa utsagor om makten, riket och paradiset för en kyrkokristen?
5. Jesus som vår Herre blir som mest tydlig, när han på korset dödar synden (Grundboken sid 151) och genom sin egen död stiger ner ”i den dödens frånvaro där Gud aldrig varit”. Där, i det mörkret, sker uppståndelsen. Under 40 dagar visade han sig därefter med sin uppståndelsekropp för dem, som skulle föra budskapet vidare om att han hade ”fullbordat” allt (Joh 19:30). Samtala om korset, döden och uppståndelsen utifrån berättelsen om de två lärjungarna, som var på väg till Emmaus (Luk 24:13–35). Även om vi långt ifrån förstår allt det som handlar om död och uppståndelse, har Gud Fader låtit oss veta tillräckligt mycket för att kunna vara ’Vägens folk’ (Grundboken sid 168).

VIII. Den helige Ande – ett med Gud (Grundboken sid 171–188)

1. Brander markerar inledningsvis om Guds heliga Ande att vi har svårt att göra oss en bild Anden – till skillnad från Jesus. När det gäller Anden möter vi inte något ansikte, trots att han också är en person i den heliga Treenigheten. Kanske kan vi få hjälp att beskriva den heliga Anden och hans verkningar genom de olika namn, som hör samman med Anden. Gör upp en förteckning på Andens namn eller ’titlar’ – och samtala om vad de står för. Som en första beteckning kan ju gruppen inledningsvis samtala om Anden såsom Livgivaren!
2. Aposteln Paulus talar engagerat om Andens frukt enligt Gal 5:22–23. Han talar också om Andens gåvor enligt Rom 12:6–8 och 1 Kor 12:4–11. Samtala om vad som är skillnaden mellan Andens frukt och Andens gåvor (Grundboken sid 175). Hur kan vi – och hur bör vi – leva med Guds heliga Ande både i vår egen vardag och i den församling som är avsedd att vara vårt andliga hem?
3. Guds heliga Ande vill samla allt Guds folk i Kristi kyrka. Med Andens hjälp kan de som samlas till gudstjänst erfara Herren Jesu närvaro, vare sig de är många, färre – eller rent av få (Matt 18:20). Vad betyder löftet om att Jesus är ”mitt ibland dem” som kommer samman i hans namn för att be, lovsjunga, söka vägledning, hämta kraft?
4. Aposteln beskriver denna gemenskap i gudstjänst och tjänst såsom något så organiskt kraftfullt att han talar om en kropp med sina olika lemmar – alltså om kyrkan såsom Kristi kropp (1 Kor 12:12). Gudsfolkets kallelse är att med Andens hjälp tydliggöra denna kropp. Exemplifiera hur Kristus kroppen – kyrkan – kan leva utifrån det ’program’ som beskrivs i Apg 2:42.
5. Trosbekännelsen beskriver Kristi kyrka som en (en enda), helig (avskild för Guds bruk) och allmänlig (katolsk). Försök att konkretisera dessa grundläggande kännetecken på den världsvida kyrkan – samtidigt som studiegruppen ser den egna lokalförsamlingen framför sig. Hur kan man som församlingskristen med Andens bistånd leva lokalt och samtidigt tänka stort och bibliskt utmanande?

IX. Den helige Ande – ett med oss (Grundboken sid 189–226)

1. När trosbekännelsen använder begreppet 'de heligas samfund' såsom en beskrivning av Kristi kyrka, påpekar Brander att detta är en ganska fri översättningen av den latinska formuleringen *communio sanctorum*, vilken i sin tur kan översättas både som "gemenskap i det heliga" och som "gemenskap med de heliga". Samtala om de olika översättningsalternativen och vad de kan betyda för den lokala gudstjänstgemenskapen.
2. Kyrkans grundläggande sakrament (heliga handlingar) är dopet och eukaristin (nattvard). På vilket sätt ger båda dessa sakrament genom den heliga Anden en förening med Jesus i både döden och uppståndelsen? Belys frågeställningen genom att samtala över Rom 6:3–5 och 1 Kor 10:16–17.
3. Guds heliga Ande leder människan om och om igen fram till en bön om syndernas förlåtelse. Avlösningen är Jesu stora, upprättande gåva. Hur kan den enskilda människan – och lokalförsamlingen – uppleva att förlåtelsen befriar, helar och skapar förutsättningar för ett nytt liv? Samtala om försoningens innebörd med hjälp av innehållet i Sv ps 175:3 där det sägs att Herrens Jesu kors "står mellan mig och det onda, ty där har Guds Son all min skuld plånat ut, att jag skulle vara hans egen".
4. Utan att Anden bistår den enskilda människan har hon svårt att ta till sig Skriftens ord om de dödas uppståndelse. Grundboken nämner (sid 217 ff) det grundläggande om "Jesu ord och löfte" utifrån det liv som han levde för vår skull. Den pekar också på hur hela skapelsen är "profetiskt laddad med uppståndelsens tecken" samt att uppståndelsens verklighet är "ett mysterium. Hur tänker studiegruppens deltagare om detta märkliga att döden inte är det sista och slutliga för en människa? Vad betyder uppståndelsen såsom ett mysterium för den människa som menar sig vara både modern och rationell? Samtala också om den utsaga som avslutar Sv ps 175:8 "Vid slutet står korset, hans eget och vårt, och bådar uppståndelsens morgon".
5. Kanske Guds heliga Ande måste hjälpa människan än mer om hon skall kunna följa Skriftens djupast sett utsägliga ord om evigheten. Eftersom människans ord och tankar är begränsade av tiden, kan hon endast med hjälp av närmevärden och bilder ge ord åt det som evigheten står för (Grundboken sid 222 ff). Försök att i studiegruppen dela deltagarnas tankar om evigheten utifrån det bildspråk, som både Uppenbarelseboken och Grundboken använder sig av.

X. Trons glädje (Grundboken sid 227–242)

1. Brander avslutar sin bok om den kristna trons innehåll genom att tala om trons glädje. Tvärs genom alla nederlag och frågor har glädjen ett mönster: Jesus Kristus är Herre. Den kristna kyrkan bekänner sin tro på Herren Jesus med de orden "Gud fadern till ära" (Fil 2:11). På vilket sätt är det tillbörligt för varje kyrkokristen att tala om den djupa sorts glädje som tron på Herren Jesus innebär?

2. Grundboken framhåller att denna glädje smittar av sig – inte i sin enkla glättighet men i sin djupa förtröstan. Den genljuder och blir till ett evangeliserande mönster (sid 235). När en gudstjänstfirande församling inte kan ”låta bli att tala om vad vi har sett och hört” då handlar det till stora delar om trons glädje. Om studiegruppen tänker på sin egen församling – vad genljuder som en inbjudan i kyrkorummet, på församlingsgården, i kyrkobladet, på församlingens hemsida?
3. Guds heliga Ande upplyser Kristi kyrkas församlingar både om vad Gud Fader i Herren Jesus Kristus har gjort för oss – och vad han väntar sig av oss när det gäller att dela trons glädje med andra. Hur kan vi dela trons evangelium utan att vara påflugna och upplevas såsom besvärliga i mötet med vår nästa?
4. Försök att avslutningsvis summera vad samtalen över Bo Branders bok har givit deltagarna i studiegruppen – kanske uppdelat på nya kunskaper, nya erfarenheter, ny glädje!
5. Och allra sist: Läs tillsammans med förtröstan den Apostoliska trosbekännelsen och bed tillsammans i glädje Herrens bön.